

Mit tegyünk az idegenforgalomért?

Az idegenforgalom két kiváló szakemberét, Glück Frigyes és Gundel Károlyt megkértük, mondjanak véleményt az ország egyik legfontosabb kérdésében: hogyan lehetne mennél több külföldi látogatást biztosítani. Alább adjuk a két érdekes cikket, amely minden oldalról megvilágítja a nagyfontosságú kérdést:

I.

Számos anket, nemzetközi értekezlet volt már az idegenforgalom kérdésében, amelynek, véleményem szerint, — talán eltérően más felfogásoktól, — két területe van. Természetesen elsősorban arra kell gondoljunk, hogy minél több külföldi látogassa meg nemcsak a magyar fővárost, hanem a magyar vidéket is.

De a második szempont, amelyet nem hagyhatunk figyelmen kívül, az, hogy lehetővé kellene tenni azt, hogy Budapestet ne csak az idegenek látogassák, hanem a magyarok is, mégpedig a vidékeket. Ha Budapest székesfőváros a maga kultúrkincsével és megbecsülhetetlen természeti szépségével álmódra készítette már a világrészeket bejáró idegeneket is, akkor miért ne buzdíthatjuk azon, hogy a magyar városok és apró falvak lakói is talán csoportokban meglátogassák Budapestet.

Ennek a látogatásnak nagy jelentősége van, mert tanulmányút jellegű bir, hiszen mindazt, amit különösen az új generáció könyvekből, az iskolából tanult, azt megláthatja a maga valóságában és jól tudja, hogy a közvetlen benyomásoknak mindig nagyobb megmaradó ereje van, mint azoknak, melyekről csak olvasunk vagy hallottunk.

Oda kell tehát hatni, hogy a városok és községek, részben a propaganda erejénél fogva, részben pedig olyan társadalmi akció révén, amely az anyagiakat is biztosítja, ne csak külföldiek özönöljenek Budapestre, hanem vidéken élő magyar véreink is.

Tekintettel arra, hogy sokat dolgoztunk a külföldi idegenforgalom érdekében, a mostani anketoknak, összejöveteleknek az lenne a helyes célja, ha Budapest látogatottságának kérdésénél ezt a területet vennénk alapos megfontolás tárgyává.

Abban a szerencsében részesültem, hogy tagja vagyok az *International Hotel Verbanának*, amelynek bizottsági ülésein mindig Magyarországot képviseltem. Különös örömmre szolgál, hogy kimondottuk a fuziót az *Alliance Internationale de l'Hotelierievel*, amelybe természetesen felvettük Magyarországot. Ez a fuzió lehetővé teszi, hogy a magyar szállóipar fiatal tagjait kiküldhetjük külföldre tanulmányozás céljából. Ma már meglehetősen tiszta képet kaptunk, amikor annak a kérdésnek az eldöntéséről medítalunk, hogy mi a módja annak, hogy az idegen felkeresésen érdeklődéssel egy várost.

A legkézenfekvőbb pont az, hogy meg kell szüntetni a vizumkényszert, ami kényelmesebbé tenné az utazást s így szabadabb mozgási lehetőségekhez juthatnának azok, akik a világot be akarják járni.

Az utóbbi időben fellendült idegenforgalom eredménye az, hogy kialakul az a felfogás is, hogy milyen irányban kell modernizálni a szállókat. Ma már autógarázsokat építenek a szállókban, sőt számolnak azzal is, hogy a szálló tetején repülőgép-leszállóállomást terveznek.

Már történt megállapodás abban az irányban, hogy a jövőben minden országban nemzeti stílusban kell felépíteni a hoteleket, hiszen az idegent minden országban a nemzeti motívumok érdeklik, tehát olyan megoldást kell találni, hogy az egyes szállómai épületeken a nemzeti művészet érvényesülhessen, ugyanakkor megkapja a vendég a legmodernebb és legnagyobb komfortot is.

Példa erre Svédország és Norvégia, ahol a luxus szállókban is egyéni jellegű találunk s ma már ezt utánozzák Franciaországban, Amerikában és Egyiptomban is.

A jövő fejlődésének az útja feltétlenül ez kell, hogy legyen. Hogy beszámoljak a kisebb jelentőségű újításokról is, ma már tisztaban vagyunk vele, hogy be kell szüntetni a szállókban a csengő használatát, mert ez zavarja a vendégek nyugalmát és ehelyett fénycsőket használnak újszólólván mindenütt.

Számolni kell a speciális igényekkel is. Floridában például, de más amerikai helyeken is, gólpályákat is építenek a szállókhoz.

Csak meghatottsággal tudok beszélni a szállóipar tagjainak hazafias buzgalma-ról, amellyel az idegenforgalom kérdésében mindent elkövet. Számos társaim a Kölnben tartott közgyűlésen csodálatosan szép művészi serleget ajánlottak fel abból az alkalmából, hogy hatvan éve alakult meg a nemzetközi szálló-egyesület. A serlegen láthatók mindazon városoknak a nevei, ahol a nemzetközi szállóegyesület a közgyűléseit tartotta. Minden évben abba a városba fog vándorolni ez a gyönyörű serleg, ahol a Szállók Nemzetközi Egyesülete értekezni fog.

A propagandamunkának tagadhatatlanul jelentős állomási voltak és még nagyobb sikerre számíthatunk. Évről évre könnyebb a helyzet, de viszont tárgyilagosan meg kell

állapítani azt is, hogy az egyes országok között nem szűntek meg még teljesen azok az akadályok, amelyek az idegenforgalom abszolút simaságának az útjába állnak. Ez természetesen csak akkor sikerül, ha valamennyi államban egyöntetű lesz az eljárás, mert egy állam magában sokat nem segíthet.

Hogy tehát összefoglaljam szerény véleményemet, mi, magyarok ugyanakkor, amikor elkövetünk mindent, hogy bennünket meglátsanak, amihez a magyarság felbecsülhetetlen érdekei is fűződnek, ugyanakkor jöjjenek el vidéki véreink is hozzánk, mert a magyar forgalom kérdésének csak ez a két irányvonala lehet. Örömmel állapítom meg, hogy ma már a magyar vidéki városok is teljes komfortot és kényelmet nyújtanak szállóikkal, ami mindenesetre segítséget nyújt ahhoz a törekvéshez, hogy a külföldiek Budapestén kívül megnézzék az ország többi részét is. Például Egerben, Szolmonon olyan szállókat építtek, amelyeket büszkén mutogathatunk meg.

Ügyelni kell természetesen a magasabb szempontokra, elsősorban a magyar nemzeti érdekekre, mert néha kis dolgok nagy eredményeket hoznak. Az, hogy Magyarország képviselteti magát a nemzetközi szállókonferenciákon, mindig gyümölcsöző volt reánk nézve és továbbra is ezen a bevált úton kell haladnunk.

Annai bizonyos, hogy néha nem könnyűek a feladatok, de annál nagyobb az öröm, ha mégis elérjük a kitűzött célt és sikert aratunk.

Glück Frigyes

II.

Drága, nagyon is drága áron bár — Trianon árán — az idegenforgalom kérdése eljutott odáig, hogy fontossága nem vitás immár és nemzetgazdasági szempontból való jelentőségéről senki sem kell meggyőzni. Az állami és községi hatóságok egyaránt felelősek az idegenforgalomnak, mint közgazdasági tényezőnek horderejét és a mai szükségessé vált költségvetési keretek között iparkodnak lendíteni rajta.

Sajnos az e célra szánt összegeknek csak egy része jut igazán eredményes propagandára, tekintélyes hányada elporlad, elteleselődik, részben laikus intézkedésre való próbálgatásokban, vállalkozásokban, részben az idegenforgalom érdekeit egyáltalán nem, vagy csak igen kis mértékben szolgáló meg-bizások révén.

A magyar idegenforgalom érdekében kifejtendő propaganda különösen aktuális mostanában, mert világszerte írnak és beszélnek rólunk Trianon igazságtalansága és nemes Lordunk acciója nyomán. És mintha a végzet kárpótolni akarná ezt az árván maradt, szegény kis nemzetet azért a rettenetes igazságtalanságot, mely szétépetésével érte, olyan kivételes tehetségekkel áldja meg, hogy tudomány, művészet, irodalom és sport terén dúsán aratunk felelő a világ minden vidékén s talentum feleslegeinkkel, — melyekkel itthoni szegénységünkben már nem tudunk mit kezdeni, — elárasztjuk a földet. Világszerte érdeklődés támad a magyarság iránt. Letiporságunk, esonkítottságunk részvétet és rokonszenvet éleszt és ezek nyomán, nem természetes-e, ha feltámad a kíváncsiság: meglátni, megismerni ezt a csonka országot és a benne élő erősen élni akaró maroknyi kis népet, mely annyit hallat, annyit beszél magáról.

Az alapforgalom egyik előfeltétele megvan a fentemlített s világszerte megnyilvánuló érdeklődésben. Másik főfeltétele az ide-utazók kielégítésének kérdése. Igyekezniünk kell 1. hogy az ideutazó megtalálja mindazt, amit megtalál egyebütt, ahol megfordul — kényelemben, figyelmességben, előzékenységben, tisztaságban, ételben, italban, szórakozásokban, látványokban, 2. hogy ideutazása semmiféle nehézséggel és különös költséggel (vizumszerzés) ne járjon, 3. hogy bizalmát megnyerjük anyagi tekintetben (ne érezze magát idegen volta következtében megszarolhatónak), 4. hogy kiküszöböljük azt a nehézséget, melyet az európai idiómának minden tekintetben idegen nyelvünk az idegennek okozni vél; 5. végül, és a legfontosabb talán ez e hosszú sorban: tudjunk és akarjunk olyant nyújtani az idegennek, amit másutt nem talál meg. Mielőtt ezt a feladat-sorozatot tagolnám, szeretném néhány sorban az ideutazó természetrajzát vázolni.

Két főcsoportra oszthatjuk az utazókat, aszerint vajjon visznek-e, vagy hoznak-e? Az első kategória statisztikája erősen halványlító görbét mutat. Sajnos mindkevesebb a vinnivaló nálunk. Ezek az üzleti célból utazók: kereskedők, bankárok, gyárosok, művészek, akiket üzleti érdekük hoz hozzánk. Idegenforgalmi szempontból azonban nekünk

nem is fontosak. A másik kategória, — akik hoznak és nem vinni akarnak, — jobban érdekelnek. Utazásuk célja különböző. Lehet tisztán fényűző: időöltés, szórakozás, pihenés; lehet gyógyulást, üdülést kereső; lehet tanulmányi: akár legkomolyabb tudományos buvárkodás, akár amatőr ismeretbővítés kedvéért és lehet takarékoság.

A keletről jövő, nyugati kultúrát, művészetet, múzeumokat, antikvitásokat keres. A nyugatról jövő — minél távolabbról jön, annál inkább — orientális színeket, etnographiai érdekességeket. És itt egy kis baj van! A keletnek nem vagyunk eléggé „Nyugat”, a nyugatnak nem vagyunk eléggé „Kelet”, mert nem is akarunk „Kelet” lenni!

És most szabad visszatérnem a fentebb említett feladatsorozatra a következőkben:

ad 1. Szállodáink és vendéglőink tekintetében — ezt öntelttség és szerénytelenség nélkül állíthatom — nincsen kívánni való. Éttermeinkben a külföldiek túlnyomó része örömeiket talál. Nemesak a magyar bornak szokatlan tüze és zamata, — különösen a németeknél pedig söreink kiváló minősége — de az asztal élvezeti iránt fogékonyak körében, a magyar konyhának az internacionális ízléshez való alkalmazkodása mellett, annak eredetisége, rákunk, halunk, vadunk, húsféléink, gyümölcsünk a sikernek és elismerésnek egészen spontán és rendkívül lelkes megnyilvánulást váltja ki. Ami a figyelmességét és előzékenységet illeti, ezen a téren örvendetes haladást állapíthatunk meg, — különösen a közlekedési szolgálatban. E téren igen erőteljes, széleskörű bel-földi propagandára, nevelésre van szükség. Szerény, — de jól átgondolt véleményem szerint, — a legalsóbb népréteget is, már a népi iskolák osztályaiban fel kell világosítani az idegenforgalom jelentőségéről s arról, hogy mennyire fontos, hazafias érdek az idegenekkel szemben tanúsított előzékenység, udvarias, szolgálatkészség, kedves bánásmód.

Látványok tekintetében csak azt nyújthatjuk, amink van. Feladatunk csak az, hogy látványainkat megismertessük s hozzáférhetővé tegyük. Nagy nehézség például, hogy vasárnap délután minden kulturális intézményünk zárva van, s ez különösen rossz időjárás esetén, ha a kirándulások és sportesemények látogatása nem vonzó, az idegent télenre kárhóztatja.

Kiaknázatlan például néprajzi múzeumunk, mely az egész kontinensen páratlan. Elhelyezése: szerencsétlen kényszermegoldás. Külvárosi iskolaépületben jól-rosszul kiállított részleteit igazán csak a tudós kutató, múzeumi szakember látogathatja, — mikor megfelelő kiállítási lehetőség mellett egyik legnevezetesebb vonzóerőnk lehetne.

Szórakozás tekintetében azzal kell számolnunk, hogy a nyári hónapokban, mikor az idegenforgalom a legerősebb, színházaink zárva vannak, hangverseny idény sines, az Operában nincs előadás, ezért volna szükséges egy nívós, elsőrangú műsort nyújtó varieté. Ennek keretében magyar táncokat, népviseletet, népművészetet, népszokásokat lehetne bemutatni.

Ad 2. A vizumkérdés legfájdalmasabb pontja idegenforgalmunknak. Nagyon sok ellenséget szerezünk vele és sok ezerre megy azok száma, akik a magas vizumdíj miatt mondtak le ideutazásukról. Tehetős amerikai sem érti, miért kell büntetéspenzt fizetnie azért, mert pénzt az ország területén akarja elköltetni? Bár e kérdésben is dereng némileg, amennyit eddig hallhattunk, csak félmegoldás. Ha külföldre utazó hazánkfiaink magasabb útlevelellátási illetéket vagy esetleg erre lerovandó határátkelési díjat fizetnek, ezzel búsban megtérül az a látszólagos veszteség, mely állampénztárunkat az elmaradt vizumdíjakkal éri.

Ad 3. A bizalom dolga kényes természetű: nehéz megszerezni, de könnyű elveszíteni. Könnyebb apró hibákkal elveszíteni, mint nagy dolgokkal megnyerni. Nagyon kell vigyáznunk arra, hogy a külföldit minden viszonylatban megvédjük a megaláztatottság érzésétől, mert az anyagi veszteségénél jobban fáj neki, ha — pestiesen szólva, — „balek”-nek nézik. A bizalom dolga a tisztesség. Az egyén tisztessége külföldről jött ember szemében egyenlő a nép jellemével és becsületével.

Ad 4. Nagyon örvendetes példát mutat idegen nyelviek tanulása terén a magyar kir. államrendőrség. Követendő példát állít a vámrevizionál foglalkoztatott vámőrségünk-nél, postánknak, legfőképpen azonban közlekedési vállalatainknak. Nem álmódosom arról, hogy a BESZKÁR, az Autobuszüzem kalauzai vagy a taxisofőrök mindegyike legalább egy idegennyelvet beszéljen, de el tudom képzelni, hogy ezeknél a vállalatoknál a nyelvtudás az előléptetésnél, fizetésemeléssel előnyt jelentene s az ellenőri, főka-

lauzi rang elérése legalább egy nyugateurópai nyelv tudásához legyen kötvé.

Ad 5. Tájaink szépségétől eltekintve: az őstermelés, (Hortobágy) a népviselet és a háziipar, (Mezőkövesd) nemzeti ünnepeink, főúri esküvőink és egyéb ünnepi alkalmakkor látható gyönyörű nemzeti viseletünk, régi idők szép emlékeit felidéző fényes díszmagyarjeink tarthatnak számot a külföld érdeklődésére. Tudom, hogy sok ellenzője van mindezek mutogatásának, de nem szabad szégyelnünk a kontrasztot Budapest kultúrája és a pusztá romantikája között. A tanyai épületek és bakterházak fedelén libegő antenna, tanyai iskolánk és sok minden egyéb tanúságot tesznek népünk kultúraszeretéről, haladnivalóságáról, életrevalóságáról.

A törökvilág emlékeit kell megmutatnunk (Gülba srja, Rudasfürdő, egrí vár stb.) Mind memento a magyar nép kultúrávédő áldozatosságára. A szent Istvánnapi ünnep kérdésében is hallom az ellenvetést: „Ne csináljunk cirksuzt legszentebb nemzeti ünnepeinkből, figurát nemzeti viseletünkéből!” Ezt az ellenvetést azonban nem fogadhatjuk el, mert azzal, hogy legkegyeletesebb aktusunkhoz tanukat és nézőket engedünk, nem sértjük meg, sőt annak fényét csak emeljük.

Idegenforgalmi statisztikánk azt mutatja, hogy míg a belföldről Budapest felé irányuló forgalom évről-évre csökken, addig a megszállott területről és a külföldről jövők száma évről-évre örvendetesen nő.

Ma amikor világszerte fogy az egyéni utazók száma és az idegenforgalmi áramlatok tömegét a csoportos és úgynevezett for-fait utazók alkotják a nagy utazási irodák közreműködésének segítségével, sőt jóakaratára és barátságára nagyobb szükségünk van, mint valaha. Egy nemzeti iroda, bármilyen rátermett és mozgékony legyen is, nem pótolhatja az egész világot behálózó mamut-vállalatok működését. Nekünk külföldön a világ minden részén rábeszélő irodákra van szükségünk és ez irodákban velünk barátságban lévő, reánk szimpátiával gondoló és emellett sőt ezenfelül üzletileg érdekelt emberek kellenek.

Gundel Károly

**KÖNYV
ZENEMŰ
TANKÖNYV
ADORJÁN
TESTVÉREKNÉL
KAPHATO**

Budapest, VII., Erzsébet-körút 16

Könyvjegyzék kvantára ingyen és bérmentve.

HOTEL RESIDENZ

**Abbázia legszebb
fekvésű penziója**

★

**Kitűnő konyha, mérsékelt
árak, figyelmes kiszolgálás**

A magyarok találkozóhelye

Erről a három könyvről beszélnek!

A diétás konyha technikája

Írta: dr. S. Soós Aladár m. tanár Előszóval e-látta: dr. dr. Korányi Sándor o. tanár

Mit és hogyan főzünk, mit és hogyan együnk erre tanít meg ez az orvosi szakácskönyv.

Második teljesen átírt kiadás 310 oldal.
Ára fűzve P 6-80, kötve P 8-80

**A tuberkulózis megelőzése
és gyógyítása diétás kezeléssel**

Írta: dr. Müller Vilmos kir. tanácsos főorvos
Hermannsdorfer-Gerson-Sauerbruch professzor
rok metódusa szerinti). Teljes szakácskönyv P 3-

Nyerskoszt

A nyers diéta mint természetes gyógytényező

Írta: dr. Bacskányi Gyula kir. tanácsos, főorvos
P 3-

Katalógus: díjmentes
Tudományos könyvtudó vállalat
és könyv kereskedés

Novák Rudolf és társa

Budapest, VIII., Baross-utca 21.